

УДК 342.924:004.77]:323(477)
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2026-3-7>

ТРАНСФОРМАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДИСКРЕЦІЇ В УМОВАХ АЛГОРИТМІЗОВАНОГО ВРЯДУВАННЯ: ДОКАЗОВИЙ СУБСТРАТ ТА ПРАВОВІ ЗАПОБІЖНИКИ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Мудрицька Катерина Олексіївна,
доктор філософії 081 «Право»,
доцент кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін
Київського університету інтелектуальної власності та права
mudritckaya@ukr.net
orcid.org/0000-0003-3759-8897

Метою статті є доктринальне переосмислення трансформації адміністративної дискреції за умов переходу до алгоритмізованого публічного адміністрування на деокупованих територіях України, а також обґрунтування правових запобіжників, здатних узгодити ефективність автоматизованого ухвалення адміністративних актів із процесуальними гарантіями приватної особи, закріпленими в Законі України «Про адміністративну процедуру». Дослідження виходить із того, що масове відновлення публічних послуг на звільнених територіях відбувається в умовах кадрового вакууму та підвищених корупційних ризиків під час розподілу ресурсів відбудови, унаочнених практикою програми «ЄВідновлення».

Методи. Методологічну основу дослідження становить поєднання формально-догматичного та системно-структурного методів, застосованих для аналізу конструкції адміністративного акта і меж адміністративного розсуду. Порівняльно-правовий метод дав змогу співвіднести сучасну українську проблематику з висновками зарубіжної доктрини алгоритмічного врядування. За допомогою методу правового моделювання побудовано конструкцію асиметричного режиму автоматизованого адміністрування. Критичний підхід, характерний для досліджень у межах *critical algorithm studies*, використано для спростування уявлення про цілковите усунення розсуду.

Результати. Спростовано поширену тезу про те, що алгоритмізація ліквідує адміністративний розсуд. Обґрунтовано, що дискреція не зникає, а зміщується з етапу виконання рішення низовим службовцем на етап проектування алгоритму та визначення джерел вхідних даних. Для позначення цього явища запропоновано категорію «мета – дискреція», відмежовану від суміжних концепцій *system-level bureaucracy*, *artificial discretion* і *design discretion*; показано, що фактичним носієм мета-дискреції є архітектор системи, а юридичним суб'єкт владних повноважень, який запроваджує систему у вирішення справ, тоді як розробник несе похідні публічно – правові обов'язки. Доведено потребу перенести адміністративно – правовий контроль на стадію формалізації норми у форматі *Rules as Code*. Розмежовано поняття алгоритмізації, автоматизованого ухвалення рішень і системи штучного інтелекту та показано, що детерміновані системи класу *Rules as Code* перебувають поза визначенням системи штучного інтелекту в Регламенті (ЄС) 2024/1689 і Рамковій конвенції Ради Європи CETS № 225, унаслідок чого гарантії для особи має створювати національне право адміністративної процедури. Окремо досліджено проблему доказового субстрату: реєстрові дані деокупованих територій часто знищені або сфальсифіковані за конкурентного правопорядку окупації, тож механічне застосування алгоритму загрожує масовим порушенням прав. У відповідь сформульовано доктрину презумпції цифрового сліду разом із процедурою верифікаційного прийняття даних окупаційного походження – надання верифікованим фактам обмеженого, спростовного доказового значення без легітимації окупаційної влади. Проаналізовано колізію автоматизованого акта з правом особи бути вислуханою та обов'язком індивідуального мотивування; запропоновано асиметричну модель, за якої алгоритм самотійно ухвалює лише сприятливі акти, а несприятливе рішення передається службовцю через механізм *human-in-the-loop*, із доступним неелектронним каналом звернення як гарантією від цифрового виключення.

Окремо досліджено проблему доказового субстрату: реєстрові дані деокупованих територій нерідко знищені або сфальсифіковані за умов конкурентного правопорядку окупації, тож механічне застосування алгоритму загрожує масовим порушенням прав. Як відповідь сформульовано доктрину «презумпції цифрового сліду» разом із процедурами легалізації та спростування даних окупаційного походження, що безпосередньо пов'язано із завданнями перехідного правосуддя.

Проаналізовано колізію автоматизованого акту з гарантіями права бути вислуханим та обов'язку індивідуального мотивування; запропоновано асиметричну модель, за якої алгоритм самотійно ухвалює лише сприятливі адміністративні акти, тоді як негативне рішення передається на розгляд службовця із залученням механізму «людини в контурі».

Висновки. Алгоритмізація публічного адміністрування є не скасуванням адміністративного права, а його переходом на мета – рівень регулювання. Дієвість такого переходу на деокупованих територіях

вирішально залежить від двох запобіжників: верифікації доказового субстрату та збереження процесуальних гарантій прав особи. Їх закріплення потребує випереджального оновлення адміністративно – процедурного законодавства, орієнтованого на європейські стандарти: ст. 22 GDPR як порівняльний еталон та вимоги Рамкової конвенції Ради Європи CETS № 225.

Ключові слова: адміністративна дискреція, алгоритмізоване врядування, автоматизований адміністративний акт, мета – дискреція, деокуповані території, доказовий субстрат, презумпція цифрового сліду, адміністративна процедура, Rules as Code, верифікаційне прийняття, перехідне правосуддя.

TRANSFORMATION OF ADMINISTRATIVE DISCRETION UNDER ALGORITHMIC GOVERNANCE: THE EVIDENTIARY SUBSTRATE AND LEGAL SAFEGUARDS IN DE-OCCUPIED TERRITORIES

Mudrytska Kateryna Oleksiivna,
Doctor of Philosophy in Law (081),
Associate Professor at the Department of Administrative Law,
Intellectual Property, and Civil Law Disciplines,
Kyiv University of Intellectual Property and Law
mudritckaya@ukr.net
orcid.org/0000-0003-3759-8897

The purpose of the article is a doctrinal reconceptualisation of the transformation of administrative discretion under the transition to algorithmic public administration in the de-occupied territories of Ukraine, together with the substantiation of legal safeguards capable of reconciling the efficiency of automated administrative acts with the procedural guarantees of the private person enshrined in the Law of Ukraine «On Administrative Procedure». The study proceeds from the premise that the large-scale restoration of public services in liberated territories takes place amid a personnel vacuum and heightened corruption risks in the allocation of reconstruction resources, as exemplified by the «eVidnovlennia» (eRecovery) programme.

Methods. The methodological foundation combines the formal-dogmatic and systemic-structural methods, employed to analyse the construction of the administrative act and the limits of administrative discretion. The comparative legal method made it possible to relate the contemporary Ukrainian problem to the conclusions of foreign scholarship on algorithmic governance. The method of legal modelling was used to construct an asymmetric regime of automated administration. A critical approach characteristic of critical algorithm studies was applied to refute the assumption that discretion is eliminated in full.

Results. The widespread thesis that algorithmisation eliminates administrative discretion is refuted. It is substantiated that discretion does not disappear but shifts from the stage of executing a decision by a front-line official to the stage of designing the algorithm and determining the sources of input data. To denote this phenomenon, the category of «meta-discretion» is proposed and demarcated from the adjacent concepts of system-level bureaucracy, artificial discretion, and design discretion; the system architect is identified as its de facto bearer, while its legal bearer is the subject of public authority that deploys the system, the software developer bearing derivative public-law duties. The need to relocate administrative-legal control to the stage of formalising the norm as Rules as Code is demonstrated. A conceptual distinction is drawn between algorithmisation, automated decision-making, and artificial-intelligence systems, showing that deterministic Rules-as-Code systems fall outside the definition of an AI system in Regulation (EU) 2024/1689 and in Council of Europe Framework Convention CETS No. 225, so that guarantees for the individual must be supplied by national administrative-procedure law. The problem of the evidentiary substrate is examined separately: the registry data of de-occupied territories are frequently destroyed or falsified under the competing legal order of the occupation, so that the mechanical application of an algorithm threatens mass violations of rights. In response, the doctrine of the «presumption of the digital trace» is formulated, together with procedures for the verification-based acceptance, with limited evidentiary weight, and rebuttal of data of occupational origin, which is directly connected with the objectives of transitional justice. The collision between the automated act and the guarantees of the right to be heard and the duty of individualised reasoning is analysed; an asymmetric model is proposed, whereby the algorithm independently issues only favourable administrative acts, while an unfavourable decision is referred to an official through a human-in-the-loop mechanism, with an accessible non-electronic channel of recourse guarding against digital exclusion.

Conclusions. The algorithmisation of public administration constitutes not the abolition of administrative law but its transition to a meta-level of regulation. The effectiveness of this transition in de-occupied territories depends decisively on mechanisms for verifying the evidentiary substrate and on preserving the procedural guarantees of the protection of individual rights, which calls for the anticipatory reform of administrative-procedure legislation, aligned with the European benchmarks of Article 22 GDPR and Council of Europe Framework Convention CETS No. 225.

Keywords: administrative discretion, algorithmic governance, automated administrative act, meta-discretion, de-occupied territories, evidentiary substrate, presumption of the digital trace, administrative procedure, Rules as Code, verification-based acceptance, transitional justice.

Вступ. Деокупація території ставить перед державою завдання, яке не має аналогів у практиці мирного адміністрування: відновити правопорядок і надати мільйонам осіб базові публічні послуги там, де фізична інфраструктура управління зруйнована, штат службовців розпорошений або відсутній, а самі відносини власності, ідентичності та юридичних фактів упродовж років визначалися конкурентним правопорядком окупації. Класична модель індивідуального адміністрування, за якої заяву особи розглядає конкретний службовець, оцінює докази й ухвалює рішення, у таких умовах виявляється надто повільною й надто вразливою. Кадровий вакуум унеможлиблює ручний розгляд у потрібних масштабах, а концентрація дискреційних повноважень у руках небагатьох посадовців на тлі масштабного розподілу ресурсів відбудови створює середовище підвищеного корупційного ризику.

Логічною відповіддю стала алгоритмізація. Держава дедалі активніше переносить надання типових послуг у цифрове середовище, де рішення формується автоматично за фактом збігу об'єктивних умов, зафіксованих у реєстрах. Найпоказовішим сучасним прикладом є електронна публічна послуга «єВідновлення», через яку особа подає інформаційне повідомлення про пошкоджене чи знищене майно та отримує компенсацію на підставі даних відповідних державних реєстрів (Про компенсацію..., 2023; Про збір..., 2022; Про затвердження Порядку..., 2023). Межу наявної автоматизації, однак, слід окреслити точно, щоб не видавати бажане за дійсне. Нині «єВідновлення» автоматизує подання, маршрутизацію та частину верифікації заяви, тоді як рішення про компенсацію ухвалює не алгоритм, а комісія органу місцевого самоврядування або військової адміністрації, яка розглядає заяву у визначений строк і безпосередньо взаємодіє із заявником (Про компенсацію..., 2023; «Відновлення...», б. д.). Дискреційне ядро рішення залишається людським.

Для точності подальшого аналізу необхідно розмежувати три поняття, які в дискусії про цифровізацію часто вживаються як взаємозамінні. Алгоритмізація є найширшою категорією і позначає переведення адміністративної діяльності у форму, виконувану за заздалегідь визначеною послідовністю операцій; її парадигматичним випадком є Rules as Code, яка передбачає переклад нормативних актів у безпосередньо у програмний код. Така система функціонує детерміновано: вона не виводить нових правил із масиву даних, а лише застосовує алгоритми, закладені під час її створення. Відповідно, за однакових вхідних параметрів система завжди повертає тотожний результат.

Натомість автоматизоване ухвалення рішень (automated decision-making, ADM) належить до функціональних категорій. Її сутність визначається не технічною будовою системи, а її безпосередньою роллю у конкретній справі, а саме винесенням рішення

із юридичними наслідками для особи без істотної участі людини. Через це поняття ADM є ширшим і охоплює як детерміновані системи формату Rules as Code, так і складні моделі машинного навчання.

Система штучного інтелекту, навпаки, є технічною категорією з чітко закріпленим нормативним змістом. Зокрема, у статті 3(1) Регламенту (ЄС) 2024/1689 та у статті 2 Рамкової конвенції Ради Європи CETS № 225 ключовою критеріальною ознакою ШІ визначено саме здатність виводити (inference) результати з отриманих вхідних даних (Regulation (EU) 2024/1689, 2024; Рамкова конвенція CETS № 225, 2024).

Оскільки детермінована система нічого не виводить, а лише механічно застосовує задане правило, модель Rules as Code, навіть працюючи у режимі ADM, не вважається системою штучного інтелекту в юридичному розумінні.

З цього розмежування випливає важливий практичний висновок. Режими підзвітності, що спираються виключно на технічну ознаку, юридично не охоплюють детерміновані системи. Водночас функціональний стандарт статті 22 GDPR поширюється на них у повному обсязі. Показовим прикладом є рішення іспанського наглядового органу, який кваліфікував детермінований державний застосунок BOSCO, призначений для розрахунку соціального енерготарифу, саме як автоматизоване індивідуальне рішення за статтею 22(1) GDPR і зобов'язав міністерство забезпечити реальне право особи на людське втручання (AEPD, 2024).

Для задач цього дослідження зазначений розподіл означає, що процесуальні гарантії особи мають бути зафіксовані в праві адміністративної процедури. Для адміністративного права внутрішня технічна архітектура системи не має вирішального значення, адже юридично значущим є сам факт вирішення справи особи шляхом реалізації владних повноважень.

Саме ця обставина перетворює проблему на предмет адміністративно-правового аналізу, а не на опис усталеної практики. Логіка цифровізації підштовхує до наступного кроку, за якого алгоритму передається не лише подання, а й саме ухвалення типового акта, що мав би спрацювати за фактом збігу верифікованих умов. Питання не в тому, чи здатна машина обчислити виплату, а в тому, що станеться з дискрецією, доказуванням і процесуальними гарантіями особи, якщо і коли ухвалення акта буде передано алгоритмові, а фактичною основою рішення слугуватимуть дані, згенеровані на території, яку держава роками не контролювала. Комісійний розсуд, властивий чинній моделі, за такого переходу не зникне, а лише змінить свою форму й місце прикладання. Дослідити цю ще не завершену трансформацію і покликана стаття.

Проблема загострюється тим, що поняття, довкола якого вибудовується вся ця конструкція, залишається юридично невизначеним. Термін «деокуповані території» вживається

в низці нормативних актів і законопроектів, однак його зміст досі не уніфіковано, що породжує правову невизначеність під час реалізації політики реінтеграції (Чалак, 2025).

Ідея про те, що інформаційні технології змінюють природу адміністративного розсуду, не є новою, і сумнівне дослідження мусить це визнати відкрито. Ще на початку 2000-х М. Бовенс і С. Зурідіс описали перехід від «вуличної» бюрократії, у якій низовий службовець мав широкий розсуд у роботі з конкретним клієнтом, до «системної» бюрократії, де ключовими дійовими особами стають системні аналітики та розробники програмного забезпечення, а сам низовий службовець у деяких сферах зникає (Bovens & Zouridis, 2002: 174). Ці автори першими показали, що завдяки ІКТ виконання закону майже «доводиться до досконалості», проте водночас постає питання про долю дискреційної влади та про гарантії належної процедури у складних випадках (Bovens & Zouridis, 2002: 176). Саме ця праця заклала фундамент розуміння, що розсуд не зникає, а переміщується вгору, до тих, хто проектує систему.

Подальша доктрина розвинула цю тезу. Концепт «штучної дискреції» (artificial discretion) як інструмента врядування запропонували М. Янг, Дж. Буллок і Дж. Лесі, аналізуючи, як штучний інтелект перерозподіляє розсуд у публічному адмініструванні (Young, Bullock & Lescu, 2019). Проблему підзвітності алгоритмів дослідила М. Бусуйок, наголосивши, що обіцянка ефективних, дешевих і нібито «нейтральних» рішень приховує потребу в нових механізмах притягнення алгоритмічного врядування до відповідальності (Busuioc, 2020). Саму концепцію алгоритмічного регулювання піддала критичному аналізу К. Юнг, окресливши його нормативні межі (Yeung, 2018). Феномен «чорної скриньки», за якого непрозорість алгоритмів підриває можливість контролю над рішеннями, що керують життям людей, описав Ф. Пасквале (Pasquale, 2015). Ширшу рамку осмислення переплетення права і технологій в епоху обчислень запропонувала М. Гільдебрандт (Hildebrandt, 2015). Питання людського нагляду над автоматизованими рішеннями та меж «людини в контурі» ґрунтовно опрацювала Р. Коулу (Koulu, 2020), а рамку «переглядуваного» автоматизованого ухвалення рішень (reviewable automated decision-making) як умову підзвітності алгоритмічних систем запропонували Дж. Кобб, М. Лі та Дж. Сінґх (Cobbe, Lee & Singh, 2021).

Ця сукупність праць утворює зрілий міжнародний дискурс, у межах якого трансформація форми адміністративного акту, зміщення розсуду до проєктувальників та проблематика легітимності й оскарження алгоритмічних рішень уже детально досліджені. Проте, сучасна українська наука адміністративного права зосереджувалася переважно на іншому: на осмисленні Закону України «Про адміністративну процедуру» як основоположного акту, на природі адміністративного акту, дискреційних

повноважень та судового контролю за ними. Разом з тим, поза увагою залишився вузол, у якому світова проблематика алгоритмічного врядування накладається на специфічні умови постопукаційного відновлення. Західна доктрина мовчазно припускає стабільну юрисдикцію з достовірними реєстрами. Саме ця передумова руйнується на деокупованих територіях, і саме тут утворюється прогалина, яку покликана заповнити ця стаття.

1. Ілюзія нівелювання розсуду та концепт мета-дискреції

Найпоширенішим аргументом на користь алгоритмізації публічних послуг є теза про викорінення корупції: якщо рішення ухвалює код за наперед заданими умовами, службовець фізично не може втрутитися в процес, вимагати додаткову довідку чи прискорити розгляд, а отже, суб'єктивний розсуд нівелюється. Ця теза приваблива, але хибна у своїй категоричності. Розсуд не зникає з появою алгоритму, він змінює місце прикладання.

Щоб побачити це, достатньо простежити, з чого складається автоматизоване рішення. Алгоритм застосовує правило, яке хтось сформулював у машиночитаному вигляді; він оперує даними, джерела яких хтось визначив; він спрацьовує за умов, поріг і зміст яких хтось задав; він передбачає винятки, перелік яких хтось окреслив. На кожному з цих етапів здійснюється вибір, що визначає долю прав тисяч осіб, і цей вибір за своєю природою є дискреційним. Закон України «Про адміністративну процедуру» визначає дискреційні повноваження як надану адміністративному органу можливість обирати один із можливих варіантів рішення відповідно до закону та мети (Про адміністративну процедуру, 2022; Омельченко, 2025). Формалізація норми у код не усуває цей вибір, а лише переносить його з моменту розгляду конкретної справи на момент проєкування системи.

Саме тут доцільно повернутися до спостереження М. Бовенса і С. Зурідіса про те, що в системній бюрократії ключовими фігурами стають розробники (Bovens & Zouridis, 2002: 174), та до концепту штучної дискреції М. Янга, Дж. Буллока і Дж. Лесі (Young, Bullock & Lescu, 2019). Розвиваючи ці ідеї стосовно сучасного адміністративного права в Україні, нами пропонується введення категорії **мета-дискреції**, під якою розуміється дискреційний вибір, здійснюваний на етапі проєкування алгоритмізованого адміністративного акту: під час формалізації правової норми у форматі Rules as Code, визначення переліку та ієрархії джерел вхідних даних, встановлення умов і порогів спрацювання, а також окреслення категорій винятків. Носієм мета-дискреції є не низовий службовець, а архітектор системи, тобто сукупний суб'єкт, що поєднує нормопроектувальника і розробника коду.

Сформульована категорія вимагає чіткого розмежування із суміжними доктринальними концепціями. Запропоноване М. Бовенсом і С. Зурідісом поняття system-level bureaucracy

констатує фактичний перерозподіл впливу від низового службовця до системних аналітиків та програмістів (Bovens & Zouridis, 2002). Натомість мета – дискреція забезпечує правову кваліфікацію цього зсуву. Якщо категорія системної бюрократії вказує на локацію ухвалення рішень, то мета – дискреція розкриває їхню юридичну природу як реалізацію владного повноваження, що вимагає належно уповноваженого суб'єкта, процесуальної фіксації та інституційного контролю.

Визначення мета – дискреції відрізняється і від концепту *artificial discretion*, розробленого М. Янгом, Дж. Буллоком та Дж. Лесі для опису функціонального заміщення людського розсуду машинним у вимірі його ефективності й керованості (Young et al., 2019). Мета – дискреція охоплює не безпосередній функціонал алгоритму, а суб'єктивний владний вибір людини, здійснений до запуску системи, який програма надалі лише масштабує під час розгляду окремих справ. Антропоморфізація машини та наділення розсудом самого алгоритму, припустимі як управлінські метафори, є юридично деструктивними, оскільки створюють штучну фігуру для зняття відповідальності з посадових осіб.

Зокрема, слід відмежувати мета – дискрецію від поняття *design discretion*, яким у соціотехнічних дослідженнях позначають будь – які рішення, закладені на етапі проектування системи. Мета – дискреція охоплює лише ту їх частину, яка має безпосереднє правове значення. Наприклад, вибір мови програмування чи структури бази даних належить до технічних рішень і не є мета – дискрецією, оскільки не впливає на зміст правозастосовного акту. Натомість визначення алгоритму обробки суперечливих відомостей або критеріїв автоматичної відмови прямо визначає результат розгляду справи, а тому потребує правової, а не інженерної легітимзації.

Окремого аналізу потребує питання щодо носія цього повноваження. Розробник програмного забезпечення є лише фактичним автором алгоритмічної логіки. Юридичним носієм мета – дискреції залишається суб'єкт владних повноважень, який вводить інформаційну систему в експлуатацію та застосовує її для вирішення справ. У цьому контексті діє фундаментальний принцип: обчислення може бути технічно делеговане, проте владна компетенція делегуванню не підлягає. Визнання розробника носієм дискреції означало б протиправну передачу владних функцій приватній особі. Водночас розробник не залишається поза межами правового поля, адже на нього покладаються похідні публічно-правові обов'язки щодо забезпечення точності й законності коду, які гарантуються процедурами сертифікації системи та інститутом регресної відповідальності перед державним органом.

Практичний висновок із цієї конструкції прямо протилежний оптимістичному наративу. Алгоритмізація не усуває корупційний ризик, а зміщує його вгору й робить менш видимим.

Той, хто визначає, які саме дані вважати підтвердженням факту руйнування, або хто задає поріг, за якого об'єкт кваліфікується як знищений, впливає на розподіл ресурсів відбудови незрівнянно потужніше за будь-якого діловода. Непрозорість коду, описана Ф. Паскале як ефект «чорної скриньки» (Pasquale, 2015), лише посилює цю проблему, бо приховує мета-дискреційні рішення від зовнішнього контролю. Звідси випливає ключова вимога: адміністративно – правовий контроль має бути перенесений туди, куди перемістився розсуд, тобто на стадію формалізації норми та курації даних. Це означає обов'язкову прозорість алгоритмів для органів контролю, документування проектних рішень і можливість їх оскарження не лише як індивідуальних актів, а і як нормативних за наслідками рішень системного рівня. Підзвітність алгоритму, на потребі якої наголошує М. Бусуйок (Busuioc, 2020), у такому прочитанні стає підзвітністю мета – дискреції.

2. Доказовий субстрат: виклик «брудних даних» окупації

Друга проблема глибша за питання розсуду й саме на деокупованих територіях стає визначальною. Алгоритмізований акт спрацьовує за фактом збігу об'єктивних цифрових умов, зчитаних із реєстрів. Уся конструкція тримається на мовчазному припущенні, що вхідні дані достовірні. На щойно звільнених територіях це припущення руйнується. Реєстри знищені разом із будівлями, у яких зберігалися, або сфальсифіковані окупаційною адміністрацією; право власності могло перереєструватися за чужим правопорядком; факти народження і смерті оформлялися органами, чії акти держава не визнає. Дані, які алгоритм сприймає як істину, насправді є продуктом періоду, коли легітимна влада була відсутня.

Наслідок парадоксальний: модель автоматизованого адміністрування виявляється найкритичнішою саме там, де вона найпотрібніша. Механічне застосування алгоритму до недостовірного субстрату не пришвидшує відновлення справедливості, а масштабує помилку, перетворюючи одиничне спотворення даних на систематичне порушення прав. Тому центральним питанням постоккупаційного алгоритмічного врядування є не автоматизація рішення, а **реконструкція юридично достовірної фактичної основи**, на якій це рішення ґрунтуватиметься.

Українське законодавство вже містить елементи, придатні для розбудови такої доктрини. Так, Закон України «Про адміністративну процедуру» відносить до засобів доказування, поряд із поясненнями та документами, дані відповідних національних електронних інформаційних ресурсів та результати обробки (перевірки) даних в автоматичному режимі (Про адміністративну процедуру, 2022; Компенсація за зруйноване майно..., б. д.). Ця норма і є справжнім юридичним підґрунтям автоматизації, значно точнішим за метафору «смайт-контракту»: вона надає цифровому

сліду доказове значення. Водночас практика відновлення прав уже виробила механізми реконструкції: за втрати чи пошкодження правовстановлюючих документів державна реєстрація права може проводитися на підставі відомостей Державного земельного кадастру, архівних складових Державного реєстру прав або навіть паперових реєстрових книг бюро технічної інвентаризації (Компенсація за зруйноване майно..., б. д.). Іншими словами, держава вже визнає, що первинний реєстровий запис може бути відсутнім і що його належить відновити з альтернативних, менш прямих джерел.

Узагальнюючи ці розрізнені елементи, пропонуємо доктрину **презумпції цифрового сліду**. Її суть полягає в тому, що узгоджена сукупність цифрових слідів особи чи об'єкта, зафіксованих у легітимних державних та верифікованих недержавних джерелах, презюмується достовірною основою для алгоритмізованого акта, доки цю презумпцію не спростовано. Презумпція є спростовною: вона поступається, якщо слід походить із джерела окупаційного правопорядку, якщо між слідами виявлено суперечність або якщо заінтересована особа надала докази недостовірності. Ключовим елементом доктрини є процедура **верифікаційного прийняття** даних окупаційного походження, яка передувє їх допуску як вхідних для алгоритму. Такі дані не можуть автоматично набувати доказової сили, але й не можуть бути відкинуті цілком, адже часто вони є єдиним свідченням про долю майна чи особи. Їх належить пропускати через окрему процедуру перевірки й підтвердження, за результатами якої слід або приймається з обмеженим доказовим значенням, або відхиляється. Оскільки процедура **верифікаційного прийняття** точно відображатиме юридичну природу й виключатиме будь-яке надання правових наслідків актам окупаційної адміністрації. Це повністю узгоджується з частиною 3 статті 9 Закону України № 1207-VII, за якою будь-який акт незаконних органів є недійсним і не створює юридичних наслідків (Про забезпечення прав і свобод громадян..., 2014).

Концепція верифікаційного прийняття забезпечує чітке юридичне розщеплення: сам окупаційний акт залишається юридично нікчемним, тоді як верифікований факт, зафіксований у відповідних даних, набуває обмеженого та спростовного доказового значення у межах української адміністративної чи судової процедури.

Зазначена юридична техніка не є доктринальною новацією, адже за аналогічною логікою вибудоване й застереження частини 3 статті 9 Закону України № 1207-VII, яке виводить із — під загальної недійсності документи про народження, смерть і шлюб. Ця норма відтворює класичний виняток, сформульований у консультативному висновку Міжнародного Суду ООН щодо Намібії, за яким недійсність актів незаконної влади не повинна поширюватися на ті з них, ігнорування яких завдає

шкоди жителям відповідної території (Namibia Advisory Opinion, 1971). Цю позицію послідовно підтримує й Європейський суд з прав людини (Cyprus v. Turkey, 2001).

У національній судовій практиці таке розщеплення дістало пряме відображення. Позиція Верховного Суду зводиться до того, що документи, видані установами, які *de facto* функціонують на тимчасово окупованій території, не є юридично дійсними, проте можуть слугувати підтвердженням самого факту здійснення запису. Такі матеріали не мають наперед встановленої сили, не є виключними доказами й оцінюються судом у сукупності з іншими відомостями у справі (Постанова Верховного Суду, 2024).

Запропонована процедура верифікаційного прийняття постає як нормативно обґрунтоване поширення вже апробованої законодавцем і судами техніки за межі реєстрації актів цивільного стану. Йдеться про розповсюдження цієї моделі на майнові, реєстрові, освітні та інші дані, для яких наразі відсутні як єдиний судовий стандарт, так і процесуально визначений адміністративний канал верифікації.

Ця конструкція має вимір, що виходить за межі техніки доказування. Спосіб, у який держава поводить з даними періоду окупації, є актом визнання або невизнання переднього людьми досвіду, а отже, безпосередньо стосується завдань перехідного правосуддя. Процедура, що дає особі змогу верифікувати цифровий слід свого життя під окупацією, відновлює не лише реєстровий запис, а й довіру до легітимної влади. Недбале ж поведіння з таким слідом, коли алгоритм відмовляє в компенсації через формальну відсутність запису у «чистому» реєстрі, здатне відтворити відчуження, на подолання якого спрямована реінтеграція.

Показово, що чинне регулювання компенсацій донедавна фактично дискримінувало власників майна на тимчасово окупованих територіях, що спонукало до пошуку способів поширення дії відповідного закону на таке майно (Компенсація за знищення..., б. д.). Це підтверджує, що проблема доказового субстрату не є уможлядною, а вже виявилася на практиці й потребує доктринального розв'язання.

3. Автоматизований акт і Закон «Про адміністративну процедуру»: колізія та асиметрична модель

Третій вузол проблеми лежить у площині процесуальних гарантій. Закон України «Про адміністративну процедуру» закріплює низку процесуальних прав особи, які на перший погляд видаються несумісними з повністю автоматизованим ухваленням рішення. Насамперед йдеться про право бути вислуханою: згідно зі статтею 17 особа може надати пояснення та заперечення до ухвалення акта, здатного негативно вплинути на її право, свободу чи законний інтерес, а порядок подання таких пояснень деталізує стаття 54 (Про адміністративну процедуру, 2022). До цієї гарантії

додається вимога індивідуального мотивування, за якою мотивувальна частина акта повинна розкривати підстави, з яких ухвалено саме таке рішення (Про адміністративну процедуру, 2022). Постає питання, у який спосіб забезпечити обидві гарантії, якщо акт ухвалює автоматизована система, що не заслуховує особу й формує обґрунтування за наперед заданим шаблоном.

Ця напруга не є підставою відмовитися від автоматизації, але вона є підставою відмовитися від її симетричного застосування. Пропонуємо покласти в основу режиму **принцип асиметрії позитивного і негативного акта**. Ідея полягає в тому, що ризик для прав особи розподілений між двома типами рішень украй нерівномірно. Сприятливий акт, який надає право чи призначає виплату, майже не порушує інтересів адресата навіть тоді, коли ухвалюється автоматично й без заслуховування, адже особа отримує те, чого прагнула. Натомість несприятливий акт, яким відмовлено у праві чи виплаті, є саме тим випадком, для якого стаття 17 передбачає обов'язкове залучення особи.

Звідси конструкція режиму. Алгоритм самостійно ухвалює лише сприятливі адміністративні акти: за збігу верифікованих умов особі автоматично призначається виплата, поновлюється документ, підтверджується юридичний факт. Щойно ж система доходить до негативного висновку, автоматичне ухвалення зупиняється, а справа передається на розгляд службовця, який зобов'язаний забезпечити особі право бути заслуханою і викласти індивідуальне мотивування відмови. За такого підходу автоматизація дає весь виграв у швидкості там, де вона безпечна, і поступається людині там, де закон вимагає її участі. Це узгоджується і з європейським стандартом: Загальний регламент про захист даних визнає право особи не бути об'єктом рішення, що ґрунтується виключно на автоматизованому обробленні і породжує щодо неї істотні наслідки (Регламент (ЄС) 2016/679, 2016: ст. 22), а відмова у відновленні житла чи виплаті є саме таким наслідком.

Водночас юридичну дію європейських правових інструментів у контексті України необхідно визначати з високою точністю. Стаття 22 GDPR слугує насамперед порівняльним стандартом, підтвердженням релевантною практикою: Суд ЄС констатував, що вирішальне автоматизоване обчислення не втрачає характеру самостійного рішення через формальне затвердження підписом службовця (SCHUFA Holding, 2023), тоді як вимога належного обґрунтування передбачає зрозуміле розкриття процедури та критеріїв, безпосередньо застосованих до особи (Dun & Bradstreet Austria, 2025).

Регламент (ЄС) 2024/1689 про штучний інтелект, застосування вимог якого до високоризикових систем відтерміноване Регламентом (ЄС) 2026/1744 до 2 грудня 2027 року, наразі не поширює свою дію на Україну

та за своєю суттю не охоплює детерміновані системи (Regulation (EU) 2024/1689, 2024; Regulation (EU) 2026/1744, 2026). При цьому Рамкову конвенцію Ради Європи CETS № 225 Україна підписала 15 травня 2025 року, проте відповідний законопроект про її ратифікацію до Верховної Ради України поки не внесено. До моменту ратифікації юридичні наслідки підписання обмежуються загальним обов'язком держави утримуватися від дій, які б позбавляли міжнародний договір його об'єкта й мети відповідно до статті 18 Віденської конвенції про право міжнародних договорів (Рамкова конвенція CETS № 225, 2024; Council of Europe Treaty Office, 2026).

Звідси впливає фундаментальний для цього дослідження висновок: жоден із зазначених міжнародних інструментів на сьогодні не створює для приватних осіб в Україні безпосередньо діючих гарантій у сфері автоматизованого публічного адміністрування. Забезпечення таких гарантій належить до завдань національного права адміністративної процедури, і сформульована в цій статті модель постає саме як правовий крок у цьому напрямі.

Механізм «людини в контурі» тут виконує роль гарантії, а не декорації. Доктрина слушно застерігає, що людський нагляд легко перетворюється на фікцію, коли оператор автоматично погоджується з висновком системи; проблема належного проектування людського контролю є самостійним предметом дослідження (Koulu, 2020). Тому в запропонованій моделі людина втручається не як формальний контролер усіх рішень поспіль, що неминуче спричинило б поверховість, а вибірково, у чітко окресленій зоні негативних актів і спорів, де її увага не розпорошується. Такий підхід резонує з ідеєю переглядуваного автоматизованого ухвалення рішень, у якому можливість змістовного перегляду закладено в архітектуру системи від початку (Cobbe, Lee & Singh, 2021).

Таким чином, оскарження алгоритмічного рішення має бути не лише судовим, а насамперед вбудованим: особа повинна мати доступний адміністративний канал, яким вона запускає перехід справи з автоматичного в ручний режим, надаючи докази, що спростовують презумпцію цифрового сліду.

Обов'язковим елементом розбудови цього процесуального каналу є забезпечення захисту від цифрового виключення (digital exclusion). На деокупованих територіях частка громадян, позбавлених стабільного доступу до цифрових сервісів, постає найвищою через сукупність факторів: віковий ценз, втрату правовстановлюючих документів, знищення особистих цифрових пристроїв або відсутність енергопостачання та зв'язку в населених пунктах. Водночас саме ці особи найчастіше є безпосередніми суб'єктами відновлення порушених прав.

За таких умов надання доступного неелектронного каналу звернення та ініціювання процедури людського перегляду виступає не додатковою сервісною зручністю, а базовою

передумовою реалізації самого права на адміністративну процедуру. Автоматизований режим, єдиним інструментом доступу до якого залишається електронний кабінет, фактично позбавляв би процесуальних гарантій саме тих осіб, на захист інтересів яких спрямована державна політика. Зазначена вимога узгоджується зі статтею 14 Рамкової конвенції Ради Європи CETS № 225 щодо забезпечення доступності та дієвості засобів правового захисту для осіб, чиї права зазнають впливу з боку цифрових систем (Рамкова конвенція CETS № 225, 2024).

4. Інституційна безперервність як конституційний вимір моделі

Запропоновані елементи набувають повного сенсу, якщо розглядати їх крізь призму безперервності держави. На території, де зруйновано будівлі адміністрацій і немає світла, а службовці відсутні, цифрове середовище стає не сервісом заради зручності, а єдиним способом реалізувати функцію держави. Алгоритмізований акт, що автоматично поновлює виплату або підтверджує статус на підставі верифікованого цифрового сліду, підтримує безперервність публічного адміністрування там, де фізична інституція тимчасово нездатна діяти. У цьому сенсі алгоритмізація виконує завдання, яке М. Бовенс і С. Зурідіс осмислювали з позицій конституційної держави, ставлячи питання про вбудовування систем нового типу в конституційний лад (Bovens & Zouridis, 2002: 176).

Проте безперервність, забезпечена алгоритмом, лишається легітимною лише за умови збереження двох попередньо описаних запобіжників. Без верифікації доказового субстрату вона обертається безперебійним відтворенням помилок окупаційного періоду. Без асиметричної моделі та вбудованого оскарження вона перетворюється на безконтрольне врядування коду.

Отже, інституційна безперервність є не самостійною цінністю, а результатом, який досягається тоді, коли мета-дискреція підконтрольна, доказовий субстрат достовірний, а процесуальні гарантії збережені.

Висновки. Алгоритмізація публічного адміністрування на деокупованих територіях не усуває адміністративну дискрецію, а зміщує її з рівня виконання рішення на рівень проектування системи. Це породжує явище мета-дискреції, фактичним автором якої постає архітектор алгоритму, тоді як єдиним юридичним носієм залишається суб'єкт владних повноважень, який вводить систему в експлуатацію. Відповідно, адміністративно-правовий контроль має бути перенесений на стадію формалізації норми у форматі *Rules as Code* та курації джерел даних, а непрозорість алгоритму подолана вимогами документування й оскаржуваності проєктних рішень.

Доведено, що детерміновані автоматизовані системи (ADM) становлять основний масив цифрового врядування, проте перебувають поза межами спеціального регулювання штучного інтелекту. З огляду на це, локусом

захисту прав особи є не спеціальне право штучного інтелекту, а право адміністративної процедури, для якого технічна будова системи байдужа, а юридично значущим є сам факт вирішення справи шляхом реалізації владних повноважень.

Ефективність автоматизованого адміністрування критично залежить від достовірності доказового субстрату. За умов, коли реєстрові дані деокупованих територій знищені або спотворені, механічне застосування алгоритму загрожує систематичним порушенням прав. Запропонована доктрина презумпції цифрового сліду разом із процедурою верифікаційного прийняття даних окупаційного походження дає змогу поєднати швидкість автоматизації з обережністю доказування, сприяючи відновленню довіри населення до легітимної влади.

Узгодження автоматизованого акту з процесуальними гарантіями Закону України «Про адміністративну процедуру» досягається через асиметричну модель. За такої моделі алгоритм самостійно ухвалює лише сприятливі акти, тоді як несприятливі рішення обов'язково передаються на розгляд службовця з забезпеченням права особи бути заслуханою, індивідуального мотивування та захисту від цифрового виключення через неелектронні канали звернення. Механізм «людини в контурі» й вбудоване адміністративне оскарження перетворюють цю модель на дієвий запобіжник.

У підсумку алгоритмізація постає не як скасування адміністративного права, а як його перехід на мета – рівень регулювання, що забезпечує інституційну безперервність держави в умовах руйнування місцевих інституцій. Реалізація цієї моделі потребує випереджального оновлення адміністративно-процедурного законодавства, зокрема закріплення статусу алгоритмізованого акту, вимог прозорості алгоритмів і порядку верифікаційного прийняття даних, а також ратифікації Рамкової конвенції Ради Європи CETS № 225 у пакеті з відповідними процедурними змінами. Ці напрями окреслюють перспективу подальших досліджень.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. «Відновлення: як працюють комісії з оцінки пошкодженого та знищеного житла»: роз'яснення. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mindev.gov.ua/news/yevidnovlennia-iak-pratsiuiut-komisii-z-otsinky-poshkodzhenohota-znyshchenoho-zhytla>.
2. Компенсація за знищення та пошкодження житла: рік регулювання: аналітичний звіт / Благодійний фонд «Право на захист» (R2P). URL: <https://r2p.org.ua/page/kompensatsiia-za-znyshchennia-ta-poshkodzhennia-zhytla-rik-rehulivannia>.
3. Компенсація за зруйноване майно: правові роз'яснення та спрощені механізми реєстрації: роз'яснення. Київське міжрегіональне управління Міністерства. URL: <https://centraljust.gov.ua/news/info/kompensatsiya-za-zruynovane-mayno-pravovi-roziasnennya-ta-sproscheni-mekhanizmi-reestratsii>.
4. Омельченко А.В. Дискреційні повноваження та судовий контроль за їх реалізацією. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. Т. 4, № 88. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.4.40>.

5. Постанова Верховного Суду від 13.03.2024 у справі № 169/410/23 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>.
6. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2073-20>.
7. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1207-18>.
8. Про затвердження Порядку надання компенсації для відновлення окремих категорій об'єктів нерухомого майна, пошкоджених внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, з використанням електронної публічної послуги «Відновлення» : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Перелік, Форма типового документа від 21.04.2023 № 381 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/381-2023-%D0%BF>.
9. Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 26.03.2022 № 380 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/380-2022-%D0%BF>.
10. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України : Закон України від 23.02.2023 № 2923-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2923-20>.
11. Рамкова конвенція Ради Європи про штучний інтелект і права людини, демократію та верховенство права (CETS № 225) від 05.09.2024 : офіційний переклад. URL: https://vkksu.gov.ua/sites/default/files/ukr_cets_225_ukr.pdf.
12. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) : Регламент; Європарламент від 27.04.2016 № 2016/679 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_008-16.
13. Чалак В.Д. Проблематика та шляхи визначення терміну «Деокуповані території» в правовому полі України. Юридичний науковий електронний журнал / Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія «Юридичні науки». 2025. № 1. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2025.1/21>.
14. Agencia Española de Protección de Datos. Resolución del procedimiento sancionador PS/00324-2023 de 06.11.2024. URL: <https://www.aepd.es>.
15. Bovens M., Zouridis S. From Street-Level to System-Level Bureaucracies: How Information and Communication Technology is Transforming Administrative Discretion and Constitutional Control. *Public Administration Review*. 2002. Vol. 62, No. 2. P. 174–184. DOI: 10.1111/0033-3352.00168.
16. Busuioc M. Accountable Artificial Intelligence: Holding Algorithms to Account. *Public Administration Review*. 2020. Vol. 81, No. 5. P. 825–836. DOI: 10.1111/puar.13293.
17. Cobbe J., Lee M. S. A., Singh J. Reviewable Automated Decision-Making: A Framework for Accountable Algorithmic Systems. *Proceedings of the 2021 ACM Conference on Fairness, Accountability, and Transparency (FAccT '21)*. 2021. DOI: 10.1145/3442188.3445921.
18. Council of Europe Treaty Office. Reservations and Declarations for Treaty No. 225 – Framework Convention on Artificial Intelligence : status as of 04.08.2026. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=declarations-by-treaty&numStc=225>.
19. Cyprus v. Turkey [GC] : Judgment of the European Court of Human Rights of 10.05.2001, application no. 25781/94, § 96. HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int>.
20. Dun & Bradstreet Austria : Judgment of the Court of Justice of the European Union of 27.02.2025, Case C-203/22, ECLI:EU:C:2025:117. URL: <https://curia.europa.eu>.
21. Hildebrandt M. Smart Technologies and the End(s) of Law: Novel Entanglements of Law and Technology. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2015. 297 p.
22. Koulu R. Proceduralizing control and discretion: Human oversight in artificial intelligence policy. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*. 2020. Vol. 27, No. 6. P. 720–735. DOI: 10.1177/1023263X20978649.
23. Namibia Advisory Opinion – Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970) : Advisory Opinion, International Court of Justice. I.C.J. Reports 1971. P. 16, at p. 56, para. 125. URL: <https://www.icj-cij.org/case/53>.
24. Pasquale F. The Black Box Society: The Secret Algorithms That Control Money and Information. Cambridge, MA : Harvard University Press, 2015. 319 p.
25. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). Official Journal of the European Union. L, 2024/1689, 12.07.2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>.
26. Regulation (EU) 2026/1744 of the European Parliament and of the Council of 8 July 2026 amending Regulations (EU) 2024/1689, (EU) 2018/1139 and (EU) 2023/1230 as regards the simplification of the implementation of harmonised rules on artificial intelligence (Digital Omnibus on AI). Official Journal of the European Union. L, 24.07.2026. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2026/1744/oj>.
27. SCHUFA Holding (Scoring) : Judgment of the Court of Justice of the European Union of 07.12.2023, Case C-634/21, ECLI:EU:C:2023:957. URL: <https://curia.europa.eu>.
28. Yeung K. Algorithmic regulation: A critical interrogation. *Regulation & Governance*. 2018. Vol. 12, No. 4. P. 505–523. DOI: 10.1111/rego.12158.
29. Young M. M., Bullock J. B., Lecy J. D. Artificial Discretion as a Tool of Governance: A Framework for Understanding the Impact of Artificial Intelligence on Public Administration. *Perspectives on Public Management and Governance*. 2019. Vol. 2, No. 4. P. 301–313. DOI: 10.1093/ppmgov/gvz014.

REFERENCES:

1. Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine. (n.d.). eVidnovlennia: yak pratsiuiut komisii z otsinky poshkodzenoho ta znyshchenoho zhytla [eRecovery: How the commissions for assessing damaged and destroyed housing work]. <https://mindev.gov.ua/news/yevidnovlennia-iak-pratsiuiut-komisii-z-otsinky-poshkodzenoho-ta-znyshchenoho-zhytla>
2. Right to Protection Charitable Foundation (R2P). (n.d.). Kompensatsiia za znyshchennia ta poshkodzhennia zhytla: rik rehu-liuvannia [Compensation for the destruction and damage of housing: A year of regulation]. <https://r2p.org.ua/page/kompensatsiia-za-znyshchennia-ta-poshkodzhennia-zhytla-rik-rehuliuвання>
3. Kyiv Interregional Department of the Ministry of Justice of Ukraine. (n.d.). Kompensatsiia za zruinovane maino: pravovi roziasnennia ta sproshcheni mekhanizmy reistratsii [Compensation for destroyed property: Legal clarifications and simplified registration mechanisms]. <https://centraljust.gov.ua/news/info/kompensatsiya-za-zruinovane-mayno-pravovi-roziasnennya-ta-sproshcheni-mekhanizmy-reistratsii>
4. Omelchenko, A. V. (2025). Dyskretni povnovazhennia ta sudovi kontrol za yikh realizatsiieiu [Discretionary powers and judicial control over their exercise]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seria: Pravo*, 4(88), 248–254. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.4.40>
5. Supreme Court of Ukraine. (2024, March 13). Postanova Verkhovnoho Sudu vid 13.03.2024 u spravi № 169/410/23 [Resolution of the Supreme Court of March 13, 2024, in Case No. 169/410/23]. Unified State Register of Court Decisions. <https://reyestr.court.gov.ua>

6. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). Pro administrativnu protseduru: Zakon Ukrainy vid 17.02.2022 № 2073-IX [On administrative procedure: Law of Ukraine No. 2073-IX of February 17, 2022]. Legislation of Ukraine Database. <https://zakon.rada.gov.ua/go/2073-20>
7. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). Pro zabezpechennia prav i svobod hromadian ta pravovyi rezhym na tymchasovo okupovanii terytorii Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 15.04.2014 № 1207-VII [On ensuring rights and freedoms of citizens and legal regime on the temporarily occupied territory of Ukraine: Law of Ukraine No. 1207-VII of April 15, 2014]. Legislation of Ukraine Database. <https://zakon.rada.gov.ua/go/1207-18>
8. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2023). Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia kompensatsii dlia vidnovlennia okremykh katehoriï ob'ektiv nerukhomoho maina, poshkodzhennykh vnaslidok boiovykh diï...: Postanova vid 21.04.2023 № 381 [On approval of the Procedure for providing compensation for the restoration of certain categories of immovable property damaged...: Resolution No. 381 of April 21, 2023]. Legislation of Ukraine Database. <https://zakon.rada.gov.ua/go/381-2023-p>
9. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). Pro zbir, obrobku ta oblik informatsii pro poshkodzhene ta znyshchene nerukhomoho maina vnaslidok boiovykh diï...: Postanova vid 26.03.2022 № 380 [On the collection, processing and recording of information on immovable property damaged and destroyed...: Resolution No. 380 of March 26, 2022]. Legislation of Ukraine Database. <https://zakon.rada.gov.ua/go/380-2022-p>
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2023). Pro kompensatsiiu za poshkodzhennia ta znyshchennia okremykh katehoriï ob'ektiv nerukhomoho maina...: Zakon Ukrainy vid 23.02.2023 № 2923-IX [On compensation for damage and destruction of certain categories of immovable property...: Law of Ukraine No. 2923-IX of February 23, 2023]. Legislation of Ukraine Database. <https://zakon.rada.gov.ua/go/2923-20>
11. Council of Europe. (2024). Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law (CETS No. 225) [Official Ukrainian translation]. High Qualifications Commission of Judges of Ukraine. https://vkksu.gov.ua/sites/default/files/ukr_cets_225_ukr.pdf
12. European Parliament & Council of the European Union. (2016). Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation). Official Journal of the European Union, L 119, 1–88. https://zakon.rada.gov.ua/go/984_008-16
13. Chalak, V. D. (2025). Problematyka ta shliakhy vyznachennia terminu «Deokupovani terytorii» v pravovomu poli Ukrainy [Problems and ways of defining the term «de-occupied territories» in the legal field of Ukraine]. Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Yurydychni nauky, 36(75)(1), 132–137. <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2025.1/21>
14. Agencia Española de Protección de Datos. (2024, November 6). Resolución del procedimiento sancionador PS/00324-2023. AEPD. <https://www.aepd.es>
15. Bovens, M., & Zouridis, S. (2002). From street-level to system-level bureaucracies: How information and communication technology is transforming administrative discretion and constitutional control. Public Administration Review, 62(2), 174–184. <https://doi.org/10.1111/0033-3352.00168>
16. Busuioc, M. (2021). Accountable artificial intelligence: Holding algorithms to account. Public Administration Review, 81(5), 825–836. <https://doi.org/10.1111/puar.13293>
17. Cobbe, J., Lee, M. S. A., & Singh, J. (2021). Reviewable automated decision-making: A framework for accountable algorithmic systems. In Proceedings of the 2021 ACM Conference on Fairness, Accountability, and Transparency (FAccT '21) (pp. 598–609). Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/3442188.3445921>
18. Council of Europe Treaty Office. (2026). Reservations and declarations for Treaty No. 225 – Framework Convention on Artificial Intelligence: Status as of 04.08.2026. Council of Europe. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=declarations-by-treaty&numSte=225>
19. European Court of Human Rights. (2001, May 10). Case of Cyprus v. Turkey [GC] (Application no. 25781/94). HUDOC. <https://hudoc.echr.coe.int>
20. Court of Justice of the European Union. (2025, February 27). Dun & Bradstreet Austria GmbH (Case C-203/22, ECLI:EU:C:2025:117). CURIA. <https://curia.europa.eu>
21. Hildebrandt, M. (2015). Smart technologies and the end(s) of law: Novel entanglements of law and technology. Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781783472413>
22. Koulou, R. (2020). Proceduralizing control and discretion: Human oversight in artificial intelligence policy. Maastricht Journal of European and Comparative Law, 27(6), 720–735. <https://doi.org/10.1177/1023263X20978649>
23. International Court of Justice. (1971). Legal consequences for States of the continued presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970) (Advisory Opinion, I.C.J. Reports 1971, p. 16). ICJ. <https://www.icj-cij.org/case/53>
24. Pasquale, F. (2015). The black box society: The secret algorithms that control money and information. Harvard University Press. <https://doi.org/10.4159/harvard.9780674736061>
25. European Parliament & Council of the European Union. (2024). Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). Official Journal of the European Union, L 2024/1689. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>
26. European Parliament & Council of the European Union. (2026). Regulation (EU) 2026/1744 of the European Parliament and of the Council of 8 July 2026 amending Regulations (EU) 2024/1689, (EU) 2018/1139 and (EU) 2023/1230 as regards the simplification of the implementation of harmonised rules on artificial intelligence (Digital Omnibus on AI). Official Journal of the European Union, L 2026/1744. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2026/1744/oj>
27. Court of Justice of the European Union. (2023, December 7). SCHUFA Holding AG (Scoring) (Case C-634/21, ECLI:EU:C:2023:957). CURIA. <https://curia.europa.eu>
28. Yeung, K. (2018). Algorithmic regulation: A critical interrogation. Regulation & Governance, 12(4), 505–523. <https://doi.org/10.1111/rego.12158>
29. Young, M. M., Bullock, J. B., & Lecy, J. D. (2019). Artificial discretion as a tool of governance: A framework for understanding the impact of artificial intelligence on public administration. Perspectives on Public Management and Governance, 2(4), 301–313. <https://doi.org/10.1093/ppmgov/gvz014>
- Дата першого надходження статті до видання: 17.07.2026*
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.09.2026